

בגין עדי עד

עלון המשפחה שלך

❖ יוצא לאור ע"י בית המדרש אור שלום ❖ קרית ארבע ת.ד. 88 מיקוד 90100 ❖

<http://www.ohrshalom.net>

info@ohrshalom.net

דבר העורך –

"וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה" פסוק שטומן בתוכו מסרים רבים, שזה לא המקום לעמוד עליהם, אלא שאיני יכול להימנע מלומר משהו משלי על המילים "עפר מן האדמה".
וכמי שברייאתו ויצירתו מעפר אם הגון הוא, חייבת להיות בקרבו מידה רבה של שפלות פנימית מול הבריאה כולה, ולבטח ביהסיו עם אשתו שאע"פ שהיא עצם מעצמיו, הרי היא נבראה מעצם גוף קיים ולא מעפר כאדם הראשון.
האם זה אומר שמדרגתה בבריאה גדולה משלו, והיא זו שמרוממת אותו ומשלימה אותו להגיע למעלתו האמיתית.
חומר למחשבה !!!

על הפסוק "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה" ויפח באפיו נשמת חיים" [בראשית, ב] אמרו רז"ל שתי יצירות נאמר כאן. יצירה לעולם הזה, ויצירה לעולם הבא. משמעותם של דברי רז"ל אלו, כי יצירתו של אדם נעשתה מתחלה כיצירה נצחית, בשתי פנים.

פן אחד יצירה גשמית זו החולפת והמפורדת היינו זכר ונקבה, והפן השני הצורה הרוחנית נצחית זו המאוחדת לנצח נצחים – לעולם הבא. וכך מצאנו בדברי אור החיים הקדוש בפירושו על התורה [בראשית, כ"ט] "ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוח אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי" – אמרה מעתה אין טעם בדבר, אלא הרי זה ללמד כי לא בדרך טעות היו נישואיה כ"א אשתו זאת, והוא אומרו "הפעם" יצדיק להתלוות לה בתורת אישות ומעתה בגי' הוה חזקה כי אני בת זוגו, ונישואיה מהי יצא הדבר, ועוד נתכונה באומרה ילוח אישי כי גם בזמן יציאתה מעוה"ז לא תפרד ממנו להיות בת זוגו וכמאמרם ז"ל כי הזוגות יתלוו בעולם העליון בתמידות". [עכ"ל]

משמעותם העמוקה של דברי רבותינו מתוקים מדבש בפרשנות הפסוק, וכל זה על מנת ללמדנו כי נשמות בני הזוג לאחר המוות חוזרות למקור מחצבתן ולמצבן הראשוני, שהוא אחד נצחי תמידי, ולכן תלתה לאה את אימות היותה אשתו ובת זוגו המהותית נפשית, בעובדה שזכתה ללדת לו את שלשת הבנים שבטי אלוה, שלא במקרה, ולא מתוך נישואי טעות, אלא מכאן מוכח שהיא הטשה האמיתית, ובת הזוג, זו המהותית, ועל כן הם כך יעקב ולאה, יהיו לנצח, באותה מציאות רוחנית תדירית.

וכך מצינו בדברי הזוה"ק "הנשמות כשנבראות למעלה זכר ונקבה נבראות, וכשיוצאות לעולם מתפרשים ואם זוכים, מתחברים כבתחלה, ומפני חטאו של אדם הראשון, לא כל אחד זוכה לקבל זוגו הראוי, ונולדים בנים שאינם מהוגנים" [זהר שמות מ"ג], מכאן למדים אנו [וכמו שכבר אינו בעבר] שבתחלת בריאת האדם הוא ובת זוגו הם יחידה אחת, ורק לצורך יציאתם לעולם המעשה הפ מתפרשים, נפרדים זה מזה, פרוד גשמי בלבד, ואם זוכים חוזרים למהותם ושלמותם הראשונית.

ולכן נבין היטב את דברי הזוה"ק [שמות, ז] "מי שאינו נושא אשה טוב שלא נברא, ואין לו חלק בה' הקדוש ואינה מתאחדת עמו לאחר מותו". מדברים אלו חובה לשים לב שלא להתלהב ממה שמכונה היום "אהבה ממבט ראשון" משום שהקשר הזוגי בעולם הזה הוא זה שאתו הולכים לעולם הבא, ולא ניתן להפריד ביניהם. וכמסופר על אשת פוטיפר במצרים "ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה", ופרשו חז"ל על כפל הלשון "לשכב אצלה להיות עמה" בעולם הזה ובעולם הבא.

ומכאן, עצם מציאותה הנפרדת של בת הזוג, או חסרונה, עשוי להתפרש בשני אופנים. חסרונה עלול ליצור טעות, שהאדם שלם שלמות מהותית עצמית, ממילא אין מקום למציאותה של בת הזוג, ואפשרות זו היא מנועה בעולם הזה הגשמי, או שיש כאן פגם מהותי בעצם הנברא, שהרי חסרה לו בת זוגו, וגם אפשרות זו לא תיתכן שהרי אין ליחס לקב"ה שהוא עצם השלמות ומוקרה, שיברא בריאה שאיננה מושלמת, והוא הדין גם לולא היתה בריאתה למציאות נפרדת, לכן "אעשה לו עזר" שהיא השלמתו ושלמותו העצמית, כדברי הזוה"ק הנ"ל.

אך אי אפשר שלא להביא את דברי הזוה"ק [שם] בסופו "ומפני חטאו של אדם הראשון לא כל אחד זוכה לקבל זוגו הראוי ונולדים בנים שאינם מהוגנים" שהם דברים שמשתלבים בצורה מדהימה שבו אנו רואים בבת הזוג חלק טבעי מהותי של בן הזוג, ולפי זה ברור מדוע אדם שנושא אשה שאינה בת זוגו הטבעית והמהותית, נולדים לו בנים שאינם מהוגנים, שהרי קיימת ככאן אי התאמה שורשית רוחנית, ועל כן כשם שהחיבור הרוחני המהותי והנצחי אינו ראוי, כלומר הנישואין לא "נורמאליים" כך הילדים יהיו פגומים, מבחינת שיעור קומתם הרוחניים – אינם מהוגנים.

ודוגמא לכך נתנה התורה בפרשת "אשת יפת תואר" ופרשת "בן סורר ומורה" שעל סמיכות פרשיות אלו שאלו חז"ל מדוע נסמכה פרשת אשת יפת תואר לפרשת בן סורר ומורה?
ללמדך, שכל הלוקח אשה לשם יופי, סופו ללדת בן סורר ומורה..."

וכבר דברנו בנושא אחר [מובא באור החיים] שבמצות ירושת בן בכור ביאר האור החיים הקדוש שגישתם והתנהגותם של ההורים, קובעת את תכונותיו הרוחניות של הילוד.
ולכן אמרו רבותינו "ויתפלל אדם לאשה הגונה לו, שלא יפגום בזרעו" [זוה"ק שמות ד].

נמצאנו למדים, שהתפלה לבת זוג הגונה אין הכוונה להגנה מבחינת אישיותה בלבד, אלא ואולי עיקרה של תפלה זו שתהא האישה הזו חלקו ועצמו מבחינת שורשו המהותי הראשוני, ומתוך כך היא ההגונה לו.

למחשבה הפנימית

אישה שמקבלת שי מבעלה ומודה לו עם אור בעיניים, למרות שהייתה מעדיפה מתנה אחרת - תביע הערכה על תשומת הלב שהקדיש לה ותגרום לו לרצות להמשיך להעניק לה (עם הזמן הוא גם ילמד לקלוע לטעמה)

רבנים אורחים – הרב שלמה אבינר

ניגש אלי בחור שבועיים לפני חתונתו. למדני כיצד לבנות נישואים מוצלחים, ביקש. אמרתי לו: אתה מזכיר לי סיפור על אדם שבא אל מחנך ושאל אותו מאיזה גיל יש להתחיל לחנך ילד. שאל אותו המחנך: בן כמה הילד שלך?

אמר לו: רבע שעה. ענה המחנך: מאוחר מדי, היית צריך להתחיל לפני מספר שנים, כי קודם כל עלינו לחנך את עצמנו.

וכן לענייננו, עתה, שבועיים לפני הנישואים אתה רוצה ללמוד איך בונים אותם? היו לך עשר שנים ללמוד על יחסים חברתיים תקינים בין אדם לחברו!

ילד קטן, עד גיל עשר הריהו שובב, אך מאז, עומדות לרשותו כעשר שנים, עד נישואיו, ללמוד יחסים תקינים בין אדם לחברו, המכונים בעברית פשוטה "ואהבת לרעך כמוך".

"ואהבת לרעך כמוך", כלפי איש, כלפי חבר וכלפי אשתו, היא אותה מצווה. על מצוות "ואהבת לרעך" ועל חובות, אהבה, רגשות ויחסים חברתיים - מלאה התורה, וכן הנביאים, התנאים והאמוראים.

אומר רבינו חיים ויטאל בשם רבו האר"י ז"ל - שיאה של "ואהבת לרעך כמוך" הוא בין איש לאשתו. בן הזוג הוא רעך בה"א הידיעה.

מספר פעמים מזכירה הגמרא: "ואהבת לרעך כמוך", ברוב המקרים - בהקשר שבין איש לאשתו. לדוגמא, ידוע שאסור לקדש אישה לפני שיראנה, שמא לא תמצא חן בעיניו, שכן כתוב "ואהבת לרעך כמוך" (קידושין מא א).

וכמו-כן נלמד מפסוק זה שבמצבים אינטימיים יש לכבות את האור, שלא תיווצר דחייה ממראה בת זוגו (נדה יד א).

"ואהבת לרעך כמוך" - זה הספר, ועל האדם מוטל להתאמן. עומדות לרשותו שנים רבות כדי להתאמן בבניית יחסים חברתיים. זאת כפי הנראה גם הסיבה לכך שהקב"ה תכנן שלא יתחתנו בגיל עשר.

כתוב על אדם הראשון: "לא טוב היות האדם לבדו" (בראשית ב יח). אם לא טוב, מדוע בכל זאת ד' ברא אותו לבדו תחילה ורק אחר כך תיקן וברא לו עזר כנגדו? התשובה היא, שאכן לא טוב לו להיות לבדו, אבל אדם צעיר - טוב לו.

עליו ללמוד תחילה לפתח קשרים עם בני מינו, ולאחר מכן ילמד ליצור את הקשר גם עם בן המין השני.

היהודי המפורסם פרויד, ודאי לא היה מסכים עם זאת. לטענתו, הקשרים בין איש ואישה הם ייחודיים, ומבוססים על נטיות נפש מיוחדות ועל משיכה בין שניים ממין שונה, שהיא המפתח לכל הקשרים.

כשהיו באים אליו בני זוג שהתלוננו על קשיים ובעיות ביחסים ביניהם, היה לוחץ אותם, עד שהיו מודים ששם, ביחסים האינטימיים, משהו אינו כשורה.

זה היה דור ויקטוריאני, פוריטני וצבוע, שלא היה מוכן לדבר על הנושאים האלה, אבל הנטיות היו קיימות. על סמך זאת הוא בנה תאוריות שלמות הנותנות מעמד מכריע ליצר המין.

"בן אדם", אחר-כך "בן זוג" אנחנו איננו מקבלים את דעתו.

הקשר בין בני-זוג הוא קודם כל קשר בין שני בני-אדם. הם בני-אדם מיוחדים שאינם משתייכים לאותו מין, והעובדה הזאת מוסיפה נדבך של קשרים, הכוללים בדרך כלל משיכה או דחייה על רקע הבדלי המינים.

בן הזוג, לפני היותו בן זוג ולפני היותו בן המין השני קודם כל הוא בן אדם. זה מצריך שנים רבות של לימוד.

ללמוד "להסתפר על הזקן של החברים" בני אותו מין, קל יותר, כיוון שאם מתערערים היחסים, אפשר לריב, להיפרד ואחר-כך לשוב ולהיפגש. אבל כאשר נשואים, מתגרשים בלי דרך חזרה.

כך אי אפשר לבנות את החיים. לכן ההתלמדות הזאת של היחסים בין איש לאשתו עומדת על בסיס היחסים שבין אדם לחברו. לכן לא מומלץ להתחתן לפני שלומדים להסתדר עם בני אותו מין כי אלה יהיו נישואי בוסר.

גם מוסד ה"חברות" עדיין איננו מתאים, וכמובן, אין זה מצב בריא שהחברה מעורבת ומנסה לעשות קיצורי דרך תוך כדי התעלמות מההלכה. כך אין לומדים לחיות עם אנשים, להסתדר עמם, להבין אנשים, לבוא לקראתם, לנחש אנשים, לוותר לאנשים.

תמיד קל יותר ליצור קשר עם מישהו מהמין השני, כי בשעה שיש משיכה גדולה והנאה גדולה, מיטשטשים הניגודים, אבל כאשר המשיכה נחלשת - היחסים מתפוצצים.

כך בין אמנון ותמר, היתה אהבה התלויה בדבר. אהבה שתלויה בדבר אין סופה להתקיים (אבות ה טז). הוא אהב אותה כי היתה יפה בעיניו ולכן חש משיכה אליה. אך כיוון שלא רצתה בו, הוא אנס אותה ולבסוף שנא אותה. התרשים ברור. לו היה מתייחס אליה כאל בן-אדם ולא סתם כאל נקבה מושכת, ודאי לא היה אונס אותה. היה מדבר, משכנע, מנסה.

אם כן, הספר על היחסים בין איש לאשתו, קיים אמנם ברשותנו. זהו ספר היחסים הלכתחיליים בין אדם לחברו. אדרבה, כמו שאמר הא"י ז"ל, אשתך היא "רעך". עניי עירך קודמים (בבא מציעא עא א).

ככל שאדם קרוב יותר, יש לאהוב אותו יותר. אינך יכול לחלק צדקה לכל העולם לפני המשפחה שלך ולפני בן הזוג שלך. ככל שהאדם קרוב יותר, יש לעשות עמו חסד גדול יותר, לאהוב אותו יותר. זהו "עניי עירך קודמים". "עירך" - שכונתך, משפחתך, אשתך.

שאלה ותשובה בצידה

שאלה - אני נפגשת עם בחור הצעיר ממני בשנתיים. אנו נהנים להיפגש, השקפות עולמנו דומות ובסה"כ אני מעוניינת להמשיך בקשר. הבחור שיתף אותי בהתלבטותו לגבי פער הגילאים ואמר כי זה מקשה עליו מעט (בעיקר מהסיבה הרעיונית). אמרתי לו כי לטעמי לגיל אין כזו משמעות כאשר הדברים הבסיסיים קיימים בקשר: תקשורת, כבוד, אמינות והבנה ודעתנו הייתה זהה לשלי. מה בכל זאת עלינו לעשות?

תשובה: אכן יש איזו שהיא נורמה בציבור שכביכול הבעל צריך להיות גדול מהאישה, כיון שהאישה מגיעה לבגרות נפשית קודם לאיש וכאשר הוא מעט גדול ממנה הם יהיו שווים מבחינה זו, אך אין לזה משמעות ודאי שלא בגיל שלכם, והכי חשוב זה ההתאמה האישית והאידיאלים המשותפים ואפשר לגשת לרב אם רוצים שהוא יחזק אצלו את ההכרה הזו ואולי תקבלו הדרכות נוספות שיעזרו לכם.